

HÍREK, BESZÁMOLÓK

FELHÍVÁS AZ SPWLA BUDAPEST CHAPTER MŰKÖDÉSÉNEK ÉS AKTIVITÁSÁNAK MEGÚJÍTÁSÁRA

Az SPWLA (Society of Professional Well Log Analysts) 1959-ben alakult meg az USA-ban. Az egyesület célja a mélyfúrásokban végzett geofizikai mérések értelmezésével foglalkozó szakemberek összefogása és szakmai támogatása volt. A társaság szakmai folyóirata a *The Log Analyst* 1960-ban jelent meg először. Nevét 2000-ben Petrophysics-re változtatták, ez a név jobban kifejezte a társaság tevékenységének irányvonalát.

A 80-as évektől kezdve több magyar geofizikus is tagja volt a nemzetközi szervezetnek, akik 1988 májusában megalakították az SPWLA Budapest Chaptert, amely egy a jelenleg világszerte működő 21 Chapter-ből. 2007-ben a tagdíjat fizető (75 USD aktív és 37,5 USD nyugdíjasoknak) rendes tagok száma kb. 10 fő.

A Budapest Chapter a kezdetektől fogva aktív tevékenységet folytatott, tevékenységének csúcspontja az 1990-ben Budapesten rendezett 13. European Formation Evaluation Symposium volt, amelyen 17 országból 247 regisztrált résztvevő vett részt. A 90-es években számos sikeres rendezvény fűződik a Chapter nevéhez. Az ezredforduló óta azonban a mélyfúrás-geofizikában dolgozók száma jelentő-

sen csökkent, a szakemberek többsége szervezeti átalakulások és a műhelyek megszűnése miatt tudományágat nem váltott, legfeljebb csak perifériálisan érintő területeken szóródott szét. Ennek következtében a Budapest Chapter aktivitása is fokozatosan csökkent, évek óta tisztújítást sem tudunk tartani az érdeklődés hiánya miatt. A mélyfúrás-geofizikával aktívan foglalkozó szakemberek többségét a MOL Nyrt., illetve a Geoinform Kft. tömöríti, megnövekedett munkahelyi terhelésük miatt egyre kevésbé jut idejük társadalmi feladatok ellátására. Fokozatosan csökken azon fiatalok száma is Magyarországon, akik ezt a szakterületet választják hivatásul.

Kérjük mindazokat, akik szívügyüknek tekintik e gazdag hazai hagyományokra támaszkodó tudományág további ápolását, hogy aktív szerepvállalással, illetve építő javaslataikkal segítsenek az SPWLA Budapest Chapter működési kereteinek megújulásában.

A javaslatokat a geophysic@mtesz.hu vagy jcsaszar@mol.hu e-mail címre várjuk.

Császár János

LÁTOGATÁS A PAKSI ATOMERŐMŰBEN

Az egynapos kirándulást a magyar EAGE csoport és az MGE közösen szervezte, 39 fő részvételével (aktív kutatók, egyetemisták, nyugdíjasok). Útban az atomerőmű felé — a szervezők lelkes munkájának köszönhetően — pár percre módunk volt a Pakson található, MAKOVECZ Imre által tervezett templomot megtekinteni, mely külső megjelenésében, belső szerkezetében, anyaghasználatában, bútorzatában az építésre oly jellemző egyedi hangsúlyos jegyeket viseli magán.

A templom megtekintését követően rövid utazás után 10 órára érkeztünk meg az erőműhöz.

Első lépcsőben, mintegy bemelegítés gyanánt, a Tájékoztató és Látogató Központ tárlatán vezettek végig bennünket, makettek segítségével bemutatva az erőmű történetét és szerkezeti felépítését.

A múzeumi részleget a gyerekek érdeklődésének fenntartása céljából kipróbálható „játékszerekkel” is ellátták, melyek a mérnökök révén sem maradtak érintetlenek. Így sikerült megtudnunk, hogy egyes kollégáink akár egy porszívót is képesek működésre serkenteni, míg mások (persze csak a beállítás miatt) csupán turmix üzemmódban „használhatók”.

Ezúton szeretném felhívni a figyelmet azon kollégákra, akik rejtett reaktorként működnek, s befektetett munkájukkal még ezen kicsi mechanikus szerkezet mérési határát is képesek voltak kiakasztani. Rájuk ebben az energia-ínséges világban a továbbiakban — mint számba jöhető zöld energiára — mindenképpen számítnak.

A Paksi Erőműről néhány adat: az erőműben 4 db VVER-440/213 típusú nyomott vizes reaktor működik, ezek összteljesítménye 1850 MW, hőteljesítménye pedig 1375 MW. Ez éves viszonylatban az összes hazai energia-termelés 40%-át teszi ki.

A diffúziós kódkamra előtt is sokat ácsorogtunk, ezért szíves figyelmükbe ajánlom mindazon kedves útitársaimnak, akik nem fértek hozzá, vagy bővebb információt szeretnének működéséről, hogy a

<http://www.npp.hu/erdekesség/kodkamra/kodkamra.htm> címen animációs filmet láthatnak, és sematikus működési vázlatot találnak róla.

A múzeumi tárlat megtekintését követően, az erőmű területére csak többcellás biztonsági kapukon keresztül lehetett belépni, a személyazonosság ellenőrzését követően. Fényképezni tilos volt, ezért képekkel a benti látogatásról nem szolgálhatok. Az erőmű területén szakszerű idegenvezetés keretében, csak a látogatóknak engedélyezett útvonalon keresztül, biztonsági kísérettel haladhattunk. Módunk volt megtekinteni a generátorházat, a hatalmas csőrendszereket, melyek a gőzt szállítják a generátorhoz. (A zajvédelem céljából a generátorház előtt füldugó automata működött, melyet rendszeren meg-

csapoltunk, megnövelve ezzel az éves füldugó-fogyasztást.)

Majd (biztonsági üvegfalon keresztül) a 4-es blokk vezérlőtermét tekintettük meg, ahol — bár minden automatikusan működik — lehetőség van emberi beavatkozásra is. Ezt követően hosszú lépcsősoron keresztül felmáztunk a blokk tetejére, ahonnan (szintén biztonsági üvegfalon keresztül) rá lehetett látni az egész reaktorcsarnokra, többek között látni lehetett a 2 db reaktoraknát, a vízzel elárasztott pihentető medencét és az átrakó gépet.

A paksi látogatás záróakkordjaként a Kiegészített Kazetták Átmeneti Tárolójának bemutatótermét tekintettük meg.

Majd rövid utazást követően Szekszárdon egy hangulatos kerthelységben megebédeltünk.

Kellemesen felfrissülve végezetül városnézésen vettünk részt. Megtekintettük a Városházát, egy barokk templomot, a Levéltárat, s a régi városfal maradványait a sétálóutcán.

Ezúton szeretném megköszönni a többi útitársam nevében is a látogatás megszervezését, és a kellemes programot HEGYBÍRÓ Zsuzsannának és BELLÉR Évának.

Törökné Sinka Mariann

A PRO GEOPHYSICA 2006. ÉVI KITÜNTETETTJEI

Valahogy más volt ez a Borbála napi ünnepség, mint az eddigi. Nemcsak azért, mert 2006. december 15-én tartottuk, tehát a szokottnál — objektív okok miatt — jóval később, hanem mindannyian átéreztük, hogy ez jubileum is.

Tíz évvel ezelőtt határozott úgy az ELGI vezetése (BODOKY Tamás igazgatóval az élen) és az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány (ELGA) akkori elnöke SZABÓ Zoltán, hogy az ELGI tudományos tevékenységének kiváló művelőit, a tudomány szervezőit és ezeket a munkákat segítő kollégákat Pro Geophysica Emlékéremmel tünteti ki.

A kitüntetés, az ELGI-ben végzett munkán túl, egyúttal a magyar geofizikáért, annak hazai és nemzetközi elismerés-

séért, hírnevének öregbítéséért tett szolgálat bizonyítéka.

Javaslatot azok az ELGI-dolgozók tehetnek, akik legalább 10 éve az intézet dolgozói, azokra, akik legalább 20 éve szolgálják a magyar geofizikát az ELGI-ben. Minden lényeges dolgot a Pro Geophysica Emlékérem Alapszabálya rögzít.

Az ünnepélyes alkalom része, hogy az adott évben nyugdíjba ment kollégákat az igazgató köszönti egy 3 puttonyos tokai aszú vagy egy csokor virág kíséretében. Ebben az évben FARKAS Géza, HEGYMEGI László, TÓTH Lajos, VÁRADI László, VARGA Géza vehette át a finom italt FANCSIK Tamástól.

A 2006. évi Pro Geophisica kitüntetettjei (Balról jobbra: MAJKUTH Tamás, GILI László, TAKÁCS Ernő, LENDVAY Pál, PETŐCZ Viktor, LASZLOVSZKY Erzsébet, TÓTH Lajos)

Mint mindig, most is meghívtuk a Magyar Geológiai Szolgálat vezetőjét, akinek képviselőjében a Gazdasági Hivatal vezetője, HATVANI Istvánné jelent meg, valamint a társintézet (MÁFI) vezetőjét, akit dr. HALMAI János igazgatóhelyettes képviselt.

Az ELGI igazgatója köszöntő beszédében tájékoztatást adott az intézet eredményeiről, majd a konferenciaterem jubileumi csendjében felhangzó elismerő taps üdvözölte a kitüntetetteket és a nyugdíjba ment munkatársakat.

GILI László

1952-ben született Alsógödön. 1970-ben Budapesten a Landler Jenő Híradásipari Technikumban érettségizett, majd katonai szolgálat után 1976-ban a Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett villamosmérnöki diplomát.

Az ELGI-ben 1979 óta dolgozik tudományos munkatársként. Első intézeti tevékenysége az ESS 01-24 mérnök-szeizmikus műszer fejlesztéséhez és előállításához kapcsolódik. Önálló konstruktorként részt vett a berendezés végleges rendszerének kialakításában, majd a hazai és exportmegrendelésekre készülő példányok bemérésében és műszaki átadásában. 1981–82-ben önállóan megtervezi és gyártásba viszi a műszer tengeri akusztikus mérésekre alkalmas változatát, valamint az R-11 számítógéphez illeszthető mikroszeizmológiai adatgyűjtőt.

1982-től vezetője a Szeizmikus Műszer-előállító Csoportnak. Vezetésével megindul az ESS műszerek exportja, valamint az újabb változatok és típusok kifejlesztése. Elkészül a bányabeli változat, az ESS 01-24M, a VSP változat, 1992-ben pedig a PC vezérelt ESS 03-24. Ezekből a műszerekből a világ számos országában, négy kontinensen 175 példány került eladásra. Közülük néhány még mindig használatban van és számtalan cikkben hivatkoznak ezekre a műszerekre.

1991-től a Mérnök-szeizmikus Műszerfejlesztő Osztály vezetőjeként, majd az intézeti átszervezések után egyetlen szeizmikus műszerfejlesztőként dolgozik. Azóta elkészült az ESS műszercsalád újabb tagja, az ESS 04-48. Az utóbbi időben kifejlesztette és gyártásba vitte az ELGI-DAS1 műszert, amely egy sokoldalúan használható háromkomponens adatgyűjtő. Ebből közel 50 példány készült és több nemzetközi expedícióban vett részt.

Munkájáért két alkalommal kapott KFH elnöki dicséretet. Több nemzetközi és hazai konferencián tartott előadást, valamint több tudományos cikk szerzője. Félútcatnyi diplomázó témavezetője és ipari konzulense volt.

LASZLOVSZKY Erzsébet

Szentendrén született 1953-ban. A gimnáziumot is Szentendrén végezte. 1984-ben Tatabányán szerzett geofizikus technikus képesítést.

1971. július 15-től dolgozik az intézetben. Munkáját a Számítógépközpontban, a Szeizmikus Elméleti Osztályon, valamint az utóbbi időben a Mérési Főosztályon végezte. Mindvégig a szeizmikus feldolgozás területén dolgozott, az analóg átjátszásoktól a legmodernebb 3-D-s feldolgozásokig.

1978-tól a gépkezelő és adat-előkészítő csoport vezetője. Az intézet valamennyi feldolgozó központját megismerte — Minicentrum, Minszk-32, R-10, R-35, R-61, az IBM-4361 gépeken futtatta az SZCSZ-3 programrendszert. Jelenleg a PROMAX feldolgozó rendszeren dolgozik. Legjelentősebb munkái a 2-D-s vonalak újrafeldolgozása, valamint a MOL mérésekhez kapcsolódó vonalak, valamint az első kísérleti 3-D mérések feldolgozása.

Jelenleg nagy szerepet vállal a szeizmikus adatbázis gondozásában, valamint a szeizmikus adatok szolgáltatásában. Munkáját ezen a területen is nagy szorgalommal és

lelkesedéssel végzi. Szerény, szorgalmas, kitartó és megbízható munkája eredményeképpen 1977-ben igazgatói dicséretben részesült.

Az ünneplő közönség egy része, elől HATVANI Istvánné, MGSZ és dr. HALMAI János, MÁFI

LENDVAY Pál

Született 1954-ben Miskolcon. A miskolci Földes Ferenc Gimnáziumban érettségizett. 1978-ban szerzett bányamérnöki diplomát a Nehézipari Műszaki Egyetem geofizikus szakán.

1978. szeptember 1-től dolgozik az ELGI-ben. 1994-ig a Mélyfúrás Geofizikai Főosztály Modelltelepén, 1994-től az Adatkezelési Főosztályon dolgozik.

Tevékenysége:

- mélyfúrás-geofizikai mérések elméleti és gyakorlati modellezése, kísérleti mérések természetes kőzetetelőkben a mérőszonda válaszfüggvényének és a korrekciós összefüggések közelítő meghatározása,
- mélyfúrás-geofizikai szondákhoz terepi kalibrációs etalonok kifejlesztése,
- új fejlesztésű műszerek terepi bemérése és átadása hazai és külföldi fúrásokban,
- részvétel a mikroprocesszoros karotázsbereendezés (KFU-4-12P) mérőprogramjainak elkészítésében,
- kísérleti segédanyagok, módszertani útmutatók elkészítése magyar és idegen nyelven a radioaktív mélyfúrás-geofizikai mérésekhez,
- mélyfúrás-geofizikai szelvények számítógépes feldolgozása, megjelenítése,
- mélyfúrás-geofizikai adatbázis létrehozása, fejlesztése, karotázsszelvények digitalizálásának koordinálása,
- geotermikus adatbázis kialakítása.

1992-től sugárvédelmi felügyelő. Feladata az intézeti izotóp nyilvántartás vezetése, a sugárvédelmi szabályzat elkészítése, aktualizálása, kapcsolattartás a szakhatóságokkal.

PhD fokozat megszerzésén munkálkodik a Miskolci Egyetem Mikoviny Sámuel Doktori Iskolán. Kollégáink szerényen, de széles spektrumban szolgálja az ELGI-t s így a magyar geofizikát.

MAJKUTH Tamás

A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán okleveles bányageológus mérnökként 1967-ben végzett.

A végzés után közvetlenül a Magyar Állami Eötvös Lo-

ránd Geofizikai Intézetnél helyezkedett el. A terepi munkák ismereteinek elsajátítása után szeizmikus csoportvezetőként végzett lelkiismeretes, sikeres munkát.

1978-tól tudományos főmunkatársként (osztályvezető-helyettesi beosztásban) önálló témacsoportot vezetett. Feladata a Velencei-hegység földtani-geofizikai előkutatása volt. Ezzel párhuzamosan a Zsámbék és Tarján újonnan felfedezett barnakőszén-terület, a Bokod-III, Márkushegy-Ny, Lencsehegy-D kutatási területek, Nagyegyháza, Mány bányaterület földtani-geofizikai barnakőszén kutatási feladatain dolgozott. A bányavízvédelem kérdéseinek fontosságát átérzve annak megoldási lehetőségeiről előadásban és publikációiban is foglalkozott.

Külföldi munkái: 1974–75-ben Mongólia (vízkutató expedíció), 1977-ben és 1986-ban Ausztria (szén- és olajkutatás), 1987-ben Kuba (bauxit- és foszforitkutatás). E munkák során felsőfokú német, középszintű orosz és spanyol nyelvtudásra tett szert.

1988 végén történt kényszerű nyugdíjazása óta sem szakadt el a tudományos és geofizikai munkától. Elsősorban a koncessziós köszénkutatási területek összefoglaló geofizikai értékelésében, majd az egyes, még kutatás alatti barnakőszén-területek (Zsámbék-É) új eredményeinek értelmezésében vett részt.

Rendkívüli szorgalma, együttműködési készsége párosult a terepi és feldolgozási ismereteivel, komplex értelmezési téren szerzett gyakorlati tudásával és kiváló elméleti felkészültségével. Kutatási jelentései és az ELGI évkönyvéibe írt publikáció ma is fontos forrásmunkát jelentenek.

Kitüntetései: 1970-ben Igazgatói dicséret, 1977-ben KFH Elnöki dicséret, 1980-ban KFH Kiváló munkáért.

PETŐCZ Viktor

1930-ban született az akkor csehszlovákiai Pozsonyban.

Tanulmányai elvégzése után elektroműszerész szakmát szerzett 1950-ben. Először a Műszeripari Kutatóintézetben (MIKI) dolgozott tudományos munkatársként (1952–1954), majd a Geofizikai Mérőműszerek Gyárában (GMG) gyártmánytervező tevékenységet folytatott.

PETŐCZ Viktor mélyfúrás-geofizikai műszerfejlesztő átveszi a kitüntetést FANCSIK Tamás igazgatótól és PÁLYI András kuratóriumi elnöktől

Vidám kézfogás. A nyugállományba vonult HEGYMEGI Lászlót köszönti FANCSIK Tamás

Az ELGI-be 1968-ban került és az elektromos műszerfejlesztés egyik meghatározó egyénisége lett. Ebben az időben legfontosabb munkája volt a négyszögjelen spektrumfrekvenciás karotázberendezés (K500-2) fejlesztése és a szelvényezési eljárás kidolgozása. Ez a berendezés komoly szerepet játszott a hazai és a volt szocialista országok víz- és szilárdásvány-kutatásában, de több táboron kívüli országba is exportálta az ELGI.

A nagy fajlagos ellenállású képződmények mérésére az ő vezetésével dolgozták ki a négyeres hételektródás félvezetős laterolog berendezést 600 és 2500 m-ig, a kilencelektródás laterologot 600 m-ig.

Olajkutatási céllal fejlesztették ki az alacsonyfrekvenciás indukciós szondát (a Hódmezővásárhelyi fúrásban 5800 m-ig 218 °C-ig), és mélyfúrásokhoz (6000–7500 m-ig) ellenállás- és SP-szelvényező berendezést.

Részt vett a kínai olajkutatási expedícióban, amiért 1958-ban Barátság Emlékérmét kapott, majd 1959-ben a Csou En-laj miniszterelnök által adományozott állami kitüntetés birtokosa lett.

Itthon megkapta a Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója kitüntetést.

Kutatási eredményeivel hűségesen szolgálta az intézetet, és sokat tett (elsősorban a baráti országokban) exportált berendezéseinek népszerűsítésével a magyar geofizika hírnevének erősítéséért.

Dr. TAKÁCS Ernő

Budapesten született 1957-ben. Középiskolai tanulmányait Miskolcon a Földes Ferenc Gimnáziumban végezte. A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen 1980-ban szerzett bányamérnöki diplomát.

Mint kutatómérnök (kezdetben segédmunkatársként, majd munkatársként) sokoldalú ismereteket szerzett és állandóan fejlesztette azokat a szeizmikus kutatás területén. Mindezek eredményeképpen 2001-ben elvégezte a Miskolci Egyetem Mikoviny Sámuel Doktori Iskoláját és PhD fokozatot szerzett.

1980 óta dolgozik az ELGI-ben. A szeizmikus terepi munkáknál beosztottként, majd csoportvezetőként kitűnt pontosságával, szorgalmával, kiváló értelmezési és gyakorlati készségével. 1996–99 között a Geofizikai Kutatási

Főosztályt vezette. Kiemelkedő eredményt ért el a mélyszeizmikus és a szénhidrogén-kutató szeizmikus mérések feldolgozásában és értelmezésében.

PhD értekezésében („Az AVO alkalmazási lehetőségének vizsgálata”) kifejtett eredményeit továbbfejlesztve az attribútum szelvények és a vertikális szeizmikus szelvényezés felhasználásával a reflektáló felületek környezetének anyagi minőségére, majd a teljes üledéksor rugalmassági paramétereire következtetett.

Jelenleg meghívott kutatóként Kanadában, a University of Saskatchewan-on dolgozik.

TAKÁCS Ernő kitüntetésének DOBRÓKA Mihály professzor úr is örül

TÓTH Lajos

1944-ben született Dunaföldváron, itt is érettségizett a Magyar László Gimnáziumban.

Egyetemi tanulmányait 1962-ben a Leningrádi Állami Egyetem fizikus szakán kezdte, majd hazatérve az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karán, programozó matematikus szakon fejezte be.

Baráti beszélgetés az ünnepség után. Aki előad, NAGY Zoltán, akik derűsen hallgatják, MOLNÁR Károly és BARÁTH István

Az Eötvös Loránd Geofizikai Intézetbe 1971. február 1-jén lépett be, egy időben az ELGI első nagyszámítógépének, a Minszk-32-nek az üzembe helyezésével. Nyelvtudása révén vált elérhetővé magyar nyelven a gép több ezer oldalas dokumentációja. Az első években az általános szoftver és a szeizmikus feldolgozó programsomagok fejlesztésén dolgozott, fordított, tolmácsolt, az intézet keleti műszerexportját szervező és lebonyolító csapatot segítette.

Műszerbemutatók, kísérleti mérések és üzleti tárgyalások során a Fidzsi-szigetektől és Tahititől a Jeges-tengeren át az uráli kálisóbányáig bejárta a világot és kapcsolatba került a geofizika számos ismert képviselőjével. 1990 után a keleti piacok eltűnése és a műszergyártás leállítása után az intézet nemzetközi kapcsolatait látta el, továbbra is segítve minden olyan területre, ahol nyelvtudásra és szerzőképességre volt szükség.

1992-ben, amikor megújult a Magyar Geofizika szerkesztőbizottsága, TÓTH Lajos vállalta, hogy a nemzetközi

kapcsolatok továbbvitele mellett a lapot is szerkeszti, és IBM 286-os PC-jén megpróbálja technikailag magasabb színvonalon életben tartani a lapot. Szerkesztőként hosszú évek óta már a szedés, tördelés, képszerkesztés, nyelvi lektorálás is az ő feladata.

A Magyar Geofizikusok Egyesülete Emléklapjának és Renner János emlékéremnek boldog tulajdonosa. 1974-ben Igazgatói dicséretet, 1982-ben KFH Elnöki dicséretet kapott.

Az ünnep utáni fogadás kedves pillanata

TÁJÉKOZTATÓ AZ EÖTVÖS LORÁND GEOFIZIKAI ALAPÍTVÁNY (ELGA) JAVÁRA FELAJÁNLOTT 1%-OK FELHASZNÁLÁSÁRÓL

Az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány kuratóriuma köszönetet mond mindazoknak, akik 2005. és 2006. évi személyi jövedelemadójuk 1-1%-át alapítványi céljaink támogatására ajánlották fel. Tájékoztatjuk a Tisztelt Olvasót, hogy az APEH értesítése alapján beérkező teljes összeget:

- a 2006. évi 33 147 Ft-ot, azaz harmincháromezer-egyszáznegyvenhét forintot 2007-ben a Szilárd József-díjra (40 E Ft),
- a 2005. évi 75 851 Ft-ot, azaz hetvenötezer-nyolcszázötvenegy forintot 2006-ban a Pro Geophysica kitüntetés díjazására

fordítottuk.

Közhasznú alapítványunk köszönettel fogad minden, a törvények által szabályozott támogatást a jövőben is.

Adószámunk: 19638902-2-42.

*Pályi András,
az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány
kuratóriumi elnöke*